

VERSLAG¹

Aanwezig

Cathy Berx, gouverneur provincie Antwerpen, voorzitter
Kirsten Schoonaert (projectcoördinator strategisch project, Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete)
Christophe Vandevort, Departement Omgeving (OMG)
Miryam Moors, Departement Omgeving (OMG)
Daniël Josten, Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)
Lennert Damen, Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)
Koen Segher, De Vlaamse Waterweg nv (DVW)
Hilde Van den Broeck, Agentschap Wegen en Verkeer (AWV)
Jasmine Michiels, Agentschap Onroerend Erfgoed (OE)
Ho-Ming To, Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
Marc Florus, Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
Michel Van Ombergen, Departement Landbouw en Visserij (LV)
Gaston Maes, Toerisme Provincie Antwerpen (TPA)
Marieke Gruwez, provincie Antwerpen
Tine Van Hoof, provincie Antwerpen
Miranda Coppens, provincie Antwerpen
Jan De haes, gedeputeerde, provincie Antwerpen
Thomas Wellens, medewerker gedeputeerde De Haes
Gino Verbiest, ambtenaar Lier
Griet Van Olmen, schepen Nijlen
Luc Van Hove, burgemeester, Zandhoven
Marianne Verhaert, burgemeester Grobbendonk
Luc van Vlasselaer, ambtenaar Grobbendonk
Jos Bouly, schepen Vorselaar
Mien Van Olmen, burgemeester Herentals
Pascal Van Nueten, schepen Herentals
Marc T'Syen, schepen Olen
Johan De Ryck, burgemeester Ranst

Bas Van der Veken, Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete (RLKGN)
Ankatrien Boulanger, Regionaal Landschap Rivierenland (RLR)
Jolien Van Den Dries, Kempens Landschap (KL)
Frederik Mollen, Natuurpunt (NP)
Peter Symens, Natuurpunt (NP)
Michiel Sels, Boerenbond (BB)

Verontschuldigd

Marleen Peeters, burgemeester Lille
Luc De Backer, schepen Lille
Luk Lemmens, gedeputeerde provincie Antwerpen
Bram Abrams, arrondissementscommissaris, secretaris
Koen Eyskens (gebiedscoördinator Kleine Nete, provincie Antwerpen)

---

¹ Dit verslag moet samen gelezen worden met de voorbereidende nota's.

Agenda

1. Verslag Opvolgingscommissie dd. 30 januari 2019;
2. GRUP Kleine Nete & Aa, stand van zaken;
3. Strategisch project Kleine Nete:
  - a. Netedag 2019;
  - b. Subsidies (overzicht);
  - c. Verwervingssubsidies;
  - d. Jaarverslag 2018 – 2019;
4. Projecten coördinatieopdracht en hefboomprojecten, stand van zaken;
5. Bouwmeester Scan, door Vlaams Bouwmeester Leo Van Broeck;
6. Varia.

Documenten

Powerpointpresentatie OC
Voorstellen verwervingssubsidie strategisch project van Lier, Grobbendonk en Herentals
Juryverslag voorstellen verwervingssubsidie
Rapportage strategisch project

Inleiding

De gouverneur opent de vergadering, bedankt de gastvrouw burgemeester Mien Van Olmen.

1. Goedkeuring verslag vorige vergadering OC 29 mei 2018

De OC-leden maakten geen opmerkingen bij het verslag. Het verslag wordt goedgekeurd.

2. Ontwerp startnota gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk

Christophe Vandervoort (Departement Omgeving) geeft stand van zake van de startnota van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk' die op 15 maart 2019 werd goedgekeurd door Vlaamse Regering.

De publieke consultatie van de startnota loopt tot 28 juni 2019. In het kader daarvan werden er door het departement Omgeving 4 infomarkten georganiseerd:

- 4 juni 2019 Herentals
- 6 juni 2019 Sint-Jozef-Olen
- 12 juni 2019 Grobbendonk
- 13 juni 2019 Lichtaart

Op de infomarkten kwamen er ongeveer 300 geïnteresseerden langs waaronder voornamelijk eigenaars van percelen in het plangebied. De voornaamste bezorgdheden gingen over de mogelijke hypotheek die een bestemmingswijziging op de percelen of de aanwezige constructies legt (bv. hoe zullen gronden in de toekomst nog gebruikt kunnen worden, welke wijzigingen mogen er nog aan de woning gebeuren, hoe kan men planschade aanvragen, ...).

Tot 28 juni 2019 kunnen er opmerkingen op de startnota gemaakt worden. Daarna zal het departement Omgeving de opmerkingen verwerken. Daarbij worden gelijkaardige bemerkingen gebundeld en beantwoord. Waar nodig zal er bijgestuurd worden. Na herwerking zal er een scopingnota opgemaakt worden samen met de opmaak van het plan-MER. Na afronden van voorgaande stappen zal een voorontwerp RUP opgemaakt worden in 2020.

De gouverneur vraagt om constructief advies te geven met respect voor de compromissen die de afgelopen jaren. Tijdens de zitting zijn er geen bijkomende opmerkingen over de startnota.

3. Strategisch project Kleine Nete

Kirsten Schoonaert licht toe.

a. Netedag 2019

De Netedag zal dit jaar plaatsvinden op 22 september tussen 11u en 18u te Lier, Ranst, Zandhoven en Nijlen. Er werd gekozen om de 2 hefboomprojecten Pallieterland en Molternetebrug in de kijker te zetten. Omdat het over een uitgestrekt gebied gaat, werd er gekozen om op verschillende locaties in te zetten, met name op de evenementenweide te Lier en ter hoogte van Emblembrug en Molternetebrug. Het draaiboek wordt samen met het programma momenteel nog verder uitgewerkt. De activiteiten zullen bestaan uit wandelingen (mbt natuur, water en erfgoed), watersportinitiaties en infostands verzorgd door de verschillende partners. Om de verbinding tussen de verschillende deelgebieden te verzekeren is er een uitgestippelde fietsroute voorzien die de verschillende locaties aandoet en zullen er 2 treintjes en een boot ingezet worden.

Aan de verschillende partners wordt gevraagd actief deel te nemen aan het vormgeven van de Netedag maar ook om een financiële bijdrage te leveren zodat de financiële last verdeeld wordt onder de partners.

Marc Florus haalt aan dat er hetzelfde weekend een river clean-up is. Er kan over nagedacht worden om deze actie mee te nemen tijdens de Netedag.

Kirsten licht het voorstel van het Bekkensecretariaat toe waarin zij voor de Netedag een brochure zullen maken met toelichting over de acties die lopende zijn in het hefboomproject Molternete. In deze publicatie zal ook een inlegblad voorzien worden met het programma van de Netedag.

b. Subsidies (overzicht)

Kirsten heeft een lijst gemaakt van de investeringen en subsidies die momenteel lopen in de vallei van de Kleine Nete. Het gaat dan voornamelijk om investeringen die verband houden met acties in het strategisch project. Uit het overzicht blijkt dat er momenteel 6.623.192 € wordt geïnvesteerd in de verschillende acties. Bovendien zijn er voor nog eens 2.679.000 € subsidieaanvragen lopende.

c. Verwervingssubsidies

Kirsten geeft een korte toelichting van de mogelijkheden van verwervingssubsidies binnen het strategisch project. Elk project maakt kans op 500.000 € subsidie binnen de looptijd van 3 jaar. Er is een subsidie voorzien van 40%. De projecten moeten een duidelijke publieke functie krijgen na verwerving en het strategisch karakter van de aankoop moet sterk onderbouwd worden.

Er werden voor de deadline (eind april 2019) 3 voorstellen ingestuurd (zie bijlagen):

- Lier: verwerving van een perceel ivf het hefboomproject Pallieterland en de realisatie van volkstuinjes
- Grobbendonk, Kempens Landschap en Natuurpunt: verwerving van de Kasteelhoeve als (boven)lokale toegangspoort tot het gebied Graafweide/Schupleer en de vallei van de Kleine Nete in het algemeen
- Herentals: verwerving van een perceel aan de voet van de Kempense Heuvelrug als toegangspoort tot de heuvelrug en nauwe verbinding tussen de stadskern en de heuvelrug

De 3 voorstellen werden door de jury onder voorzitterschap van de gouverneur beoordeeld aan de hand van 4 criteria, (financiële haalbaarheid), functie/publiek karakter, strategisch karakter en partnerschap (zie bijlage). De jury kwam tot de conclusie dat de 3 voorstellen relevant en zeer kansrijk zijn. Pallieterland en de Kasteelhoeve zijn daarbij het verste uitgewerkt en onderbouwd. Voorstel is om deze 2 projecten eind oktober 2019 in te dienen bij het departement Omgeving. Het voorstel voor de heuvelrug heeft nog bijkomende onderbouwing nodig en kan, indien op korte termijn verder uitgewerkt, opnieuw voorgelegd worden aan het OC om eventueel ook in te dienen eind oktober. Het budget nodig voor de 2 uitgewerkte voorstellen van Pallieterland en de Kasteelhoeve is 278.100 € waardoor er nog 221.900 € over is voor de toekomstige voorstellen.

Conclusie: Het OC heeft geen verdere opmerkingen en keurt het voorstel om de projecten Pallieterland en Kasteelhoeve eind oktober in te dienen voor verwervingssubsidie goed.

d. Jaarverslag 2018 – 2019

Naar aanleiding van 1 jaar strategisch project heeft Kirsten een jaarverslag opgemaakt met daarin de algemene kadering van de werking van het afgelopen jaar, de specifieke actiefiches per genomen actie en het financiële luik (zie bijlage). Ook was er een evaluatiemoment met het departement Omgeving (subsidieverlener van het project) waar de projectwerking positief geëvalueerd werd.

Kirsten bedankt alle partners voor de constructieve samenwerking en de geleverde inspanningen.

4. Stand van zaken deelprojecten

Voor de verschillende projecten van de coördinatieopdracht en het strategisch project wordt een stand van zaken gegeven door de projectverantwoordelijken.

Pallieterland (HP1)

Ankatrien (RLRL) en Gino Verbiest (stad Lier) lichten toe.

- De aankoopsubsidie voor bebossing is ingediend bij ANB. Een uitspraak wordt verwacht in het najaar
- Momenteel werkt men aan een GIS-analyse in het gebied om een gronden aankoopstrategie te kunnen voeren
- Stand van zaken speelbos/speelnatuur: een veiligheidskap van een deel van het bos is onvermijdelijk owv zieke bomen (essenziekte). Er wordt meidoorn aangeplant als natuurlijke afscheiding van het speelbos. Op de Netedag zal het speelbos, men spreekt nu eerder van speelnatuur owv de doorgedreven kapping, ingespeeld worden.
- Stand van zaken volkstuinten: er zijn 2 offertes binnen voor de begeleiding van het volkstuintenproject. Er volgt nog een beslissing van het CBS over de gunning van de opdracht.

Benedennete (SIGMA)

Koen Segher (Vlaamse Waterweg) licht toe.

- De omgevingsvergunning voor de herinrichting van de polder van Lier werd verkregen. Een aanbesteding voor de organisatie van de werken zal in de loop van de zomer 2019 opgestart worden.

Mondingsgebied Grote Nete (SIGMA)

Koen Segher (Vlaamse Waterweg) licht toe.

- Werkzaamheden in functie van de opmaak van de startnota voor het RUP zullen beginnen in de tweede helft van 2019.

Kleine Nete tussen Albertkanaal en Lier (HP2)

Kirsten licht de stand van zaken toe.

Op de vorige OC werd de visietekst voor Molternete besproken en goedgekeurd door het OC. Aan de betrokken gemeenten werd gevraagd om deze visietekst op het CBS goed te keuren. Kunnen de gemeenten die nog niet in de gelegenheid waren om dit te doen de visietekst alsnog goedkeuren?

Lopende initiatieven binnen het hefboomproject:

- Site Goormans. Door het uitvoeren van een doortastend handhavingsbeleid werd de site grotendeels opgeruimd. De eigenaar van de site heft de gemeente Nijlen gecontacteerd om de site te verkopen. Er is een mondeling akkoord voor de aankoop van de site door de Vlaamse Waterweg
- Subsidie proeftuin ontharding. Voor de Goormanssite en de Zomerklokjes site is er een gezamenlijk subsidie dossier ingediend bij het departement Omgeving. Voor de Goormanssite gaat het om het wegnemen van bovengrondse constructies. De verharde ondergrond zal nog gebruikt worden als werfzone voor de bouw van de nieuwe Molternetebrug. Daarna zal ook de resterende verharding weggehaald worden. Voor de Zomerklokjessite gaat het om het deels wegnemen van de met steenpuin vervuilde bodem waarna de site zal ingericht worden om het Zomerklokje, een Europees natuurdoel, te realiseren.
- Afstemming gemeentelijke taksen 2de verblijf. Er wordt verder nagegaan hoe de betrokken gemeenten hun regelingen inzake taksen op 2de verblijven op elkaar kunnen afstemmen. Daarvoor was er een overleg met het Agentschap Binnenlands Bestuur. Men stelde dat een verhogen van de taks mogelijk is indien het gelijkheidsprincipe gerespecteerd wordt. Er wordt op gedrukt dat de motivering van de verhoogde taks essentieel is maar niet altijd evident. Bovendien is de taks enkel mogelijk voor bewoonbare WE-verblijven. In het gebied zijn er sterk verwaarloosde schijnbaar onbewoonbare verblijven. De piste om deze te beschouwen als 'afval' wordt verder onderzocht.

De ontsnippering ter hoogte van het Albertkanaal en de E313 is belangrijk aangezien er een duidelijke landschapsecologische eenheid wordt doorsneden. Er bestaan reeds ontsnipperingsstudies voor het Albertkanaal en de E313. In 2011 werden de knelpunten opgelijst door het voormalige departement LNE en ANB. Het tijdsvenster is gunstig om deze knelpunten weer op te nemen omwille van de meerjarenplanning die bij AWV wordt opgemaakt. Best op te nemen met departement Omgeving en AWV.

Varenheuvel Abroek (SIGMA)

Het flankerend beleid voor het gebied is lopende. Er komen traag maar gestaag oplossingen.

Graafweide-Schupleer (HP3)

Kirsten licht toe.

In opdracht van het Departement Omgeving werd in overleg met de betrokken actoren in 2018 een inrichtingsvisie voor het gebied uitgewerkt op basis waarvan verdere inrichtingsacties in het gebied uitgewerkt kunnen worden. Het eindrapport voor deze inrichtingsvisie werd afgewerkt in november 2018. De Vlaamse Regering keurde op 25 januari 2019 dit plan van aanpak (incl. bijgestuurd voorkeursscenario) goed.

In de inrichtingsstudie is een eerste aanzet van actieplan met mogelijke trekkers uitgewerkt. Kirsten ging al gesprekken aan met de partners voor de actie op korte en middellange termijn, bijvoorbeeld met de gemeente Grobbendonk en Vorselaar mbt onthaalpoorten aan de Kasteelhoeve en de Schapenstal, met Natuurpunt in functie van de recreatieve paden, met agentschap Onroerend Erfgoed over het herstel van verdwenen KLE's.

Na afronden van de inrichtingsstudie, de opstart van het GRUP 'Vallei van de Kleine Nete en Aa van Kasterlee tot Grobbendonk' en het instellen van het Natuurinrichtingsproject was het aangewezen om opnieuw naar de betrokken gebruikers te communiceren over het de resultaten van het gelopen traject en de planning van de vervolgstappen. Dat was ook een vraag vanuit de landbouwers in het PDPO-project.

Op 12 juni 2019 was er een infomoment voor de betrokken landbouwers in het gebied. Daaruit kwamen de volgende bezorgdheden naar voren: recreatieve paden in landbouwgebied, herstel en versterking van de KLE's in landbouwgebied en het statuut van de inrichtingsvisie.

Michiel Sels (Boerenbond) geeft aan dat de landbouwers tevreden waren dat ze nog eens betrokken werden. Ze hopen betrokken te blijven bij verdere stappen in het gebied.

De premie voor het geïntegreerde beheerplan van de Kastelhoeve te Grobbendonk werd goedgekeurd. De opdracht voor de opmaak van het beheerplan werd gegund. De week volgend op dit OC zal een eerste overleg plaatsvinden.

Het Natuurinrichtingsproject werd op 16 april ingesteld door de betrokken minister. Momenteel zit het project in de opstartfase waarbij VLM en ANB bezig zijn met de samenstelling van het projectcomité en de projectcommissie. In het kader daarvan zullen er brieven verstuurd worden met de vraag te zetelen in deze overlegorganen. Eind 2020 wordt een belangrijke mijlpaal, met name het projectrapport verwacht.

Vallei van de Aa (HP4)

Marieke Gruwez (provincie Antwerpen) licht de stand van zaken toe m.b.t. het onderdeel afstemming landbouw-water.

- Vanuit het hefboomproject werd het initiatief genomen om de vallei van Aa in te dienen als project binnen het Landinrichtingsproject Water-Land-Schap. Dit geeft mogelijkheden tot het uitvoeren van maatregelen op het terrein (voorzien budget 567.000 €). Water-Land-Schap werd op 11 april 2019 door de minister goedgekeurd.
- Omdat via landinrichting enkel middelen voor 'inrichting' beschikbaar worden en geen personeelscapaciteit om de voorstellen uit te werken, is er parallel een PDPO-project ingediend (en goedgekeurd, 165.767,44 €). Ekokwadraat trekt dit PDPO-project waarvan werkpakket 1 'in kaart brengen van de noden en oplossingen' en werkpakket 2 'taakstelling' momenteel lopende zijn. Dit gebeurt aan de hand van workshops met landbouwers en gebiedskenners en met een planbegeleidingswerkgroep. Daarin wordt een oproep gedaan naar demonstratieprojecten.

Kirsten licht de stand van zaken wat betreft de acties inzake het versterken van het recreatief netwerk in de vallei van de Aa.

- Voor de aanleg van de voetgangersbrug over de Aa werden vergunningen verkregen van de leidingbeheerders (Fluxys en Air Liquide) om de noodzakelijke sondering uit te voeren. Deze zal zo snel mogelijk uitgevoerd worden.
- Er wordt gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden om het recreatief netwerk doorheen de vallei te vergroten, gekoppeld aan nieuwe ecologische verbindingen en verbindingen tussen erfgoedelementen.

Kleine Nete Herentals/Heuvelrug (HP5)

Binnen dit hefboomproject wordt momenteel gewerkt aan:

- Tine Van Hoof (provincie Antwerpen) licht toe dat er op dit moment overleg loopt met VLM om een inrichtingsnota voor het gebied op te maken en daarbij te onderzoeken of herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil kan ingezet worden. Er werd nagegaan of er nu reeds subsidies konden aangevraagd worden om bepaalde acties te kunnen opstarten. Uit dat onderzoek blijkt dat het project eerst verder moet uitgewerkt worden alvorens er subsidies aangevraagd kunnen worden.
- Kirsten Schoonaert (projectcoördinator strategisch project) licht toe dat de gunning voor de opmaak van de Landschapsbiografie volgende week zal gebeuren. Er werden 2 sterke offertes ingediend. Aan deze landschapsbiografie is ook een opleiding 'landschapsgids' gekoppeld. Deze cursus wordt met veel enthousiasme gevolgd door een 50-tal deelnemers. Het afgelopen jaar werden een aantal quick-wins gerealiseerd op de heuvelrug meer bepaald de landschappelijke inkleding van de Jeugdverblijde De Brink en het opnieuw zichtbaar maken van de kapel OLV Op 't Zand beiden in Herentals.
De gemeente Grobbendonk diende een subsidieaanvraag in voor de proeftuin ontharding voor het deels ontharden van de weg Nieuwendijk en het voorzien van amfibietunnels onder de fietsstraat.
- Christophe Vandevooort (departement Omgeving) licht de stand van zaken toe over de studie die momenteel loopt voor het recreatiegebied Netepark/Sport Vlaanderen waarbij naar evenwicht gezocht wordt tussen enerzijds de ruimtevragen vanuit Sport Vlaanderen en anderzijds de doelstelling op vlak van behoud en versterken van waardevolle openruimtestructuren langs de Kleine Nete en op de Kempische Heuvelrug. Dit onderzoek is bijna afgerond, de laatste stuurgroep vindt plaats in de week na dit OC.

Projecten rivierherstel Kleine Nete

Marc Florus (Vlaamse Milieumaatschappij) licht de stand van zaken van de verschillende deelprojecten toe.

- VMM zal een technisch ontwerp laten opmaken voor het overstromingsgebied van de Kleine Nete ter hoogte van de Olympiadelaan (HP 5)
- De afgraving van 'de Hellekens' is voorlopig klaar, het archeologisch vooronderzoek werd uitgevoerd in het voorjaar van 2019, in het najaar komt er een vervolgonderzoek. De inrichting van het gebied is voorzien in 2020.
- Voor de hermeandering van de Kleine Nete t.h.v. Langdonken/Olens Broek zijn grondverwervingen lopend.
- Building with Nature: voorontwerp voor Ark van Noë en Camping Korte Heide is afgerond. Voor Bobbejaanland wordt het voorontwerp herbekeken.
- De hermeandering en plas-draszone ter hoogte van de N19g zit in de eindfase. Op 8 oktober 2019 is er een inhuldiging voorzien.
- Dijkherstel en aanleg winterbed: de stedenbouwkundige vergunning is definitief. 70% van de gronden werden verworven de overige 30 % zal onteigend worden volgens het nieuwe onteigeningsdecreet.

Zeggeloop (HP6)

Kirsten geeft aan dat de Kneutersloop werd aangemeld als reserveproject voor de aanpak van verontreinigde waterbodems. Een eerste overleg met OVAM, ANB, DIW, Olen en het Bekkensecretariaat is voorzien in de laatste week van juni. Daar zal een plan van aanpak besproken worden voor de opmaak van een bestek voor het aanstellen van een erkend deskundige.

5. Toelichting Vlaams Bouwmeester Leo Van Broeck

De gouverneur verwelkomt Vlaams Bouwmeester Leo Van Broeck om toelichting te geven bij de bouwmeesterscans die voor een aantal gemeenten in de vallei van de Kleine Nete opgemaakt worden (zie <https://www.vlaamsbouwmeester.be/nl/subsite/bouwmeester-scan>). De scan van Olen is afgewerkt en beschikbaar, die van Grobbendonk is bijna afgewerkt. Vanuit de Opvolgingscommissie is men zeer benieuwd naar de aanbevelingen vanuit die scans omdat ze wellicht mee richting kunnen geven aan de gebiedsgerichte werking en het strategisch project voor de vallei van de Kleine Nete.

Leo Van Broeck is in ieder geval verheugd om te zien dat voor het realiseren van een klimaatrobuuste vallei van de Kleine Nete al goed wordt samengewerkt tussen het middenveld, de lokale besturen, de provincie en de Vlaamse diensten, en dat over de verschillende sectoren heen. Hij geeft aan dat de bouwmeesterscans gemeenten inzicht willen geven in hun ruimtelijke en beleidsmatige sterktes en zwaktes. Er is nood aan meer inzicht bij lokale besturen in het verband tussen ruimtegebruik en klimaatuitdagingen. Verspreid wonen in suburbane verkavelingen met lage dichtheden maakt bv. een energietransitie moeilijk: de aanleg van warmtenetten is immers pas efficiënt vanaf een dichtheid 50 woningen per hectare. Energietransitie is maar één van de beperkingen van het model dat we hanteren: ga om ter snelst om ter verst

van elkaar wonen om daarna weer om ter snelst bij elkaar te komen op de plekken waar er werk en creatiemogelijkheden zijn, eis daarvoor goed openbaar vervoer of kruipt allemaal in de auto om vervolgens collectief stil te staan.

De scans gaan uit van het duurzaamheidsprincipe. Maar het hele duurzaamheidsverhaal wordt volgens de bouwmeester de laatste tijd te sterk gereduceerd tot het probleem van klimaatverandering, de opwarming van de aarde of de te hoge uitstoot van CO₂. Maar dat zijn slechts de symptomen ('de koorts') en niet de oorzaak van een 'zieke' planeet. Het klimaatprobleem is het gevolg van een planetaire 'overshoot' door het gebruik en de aanwezigheid van de mens: 90% van de ecosystemen is verdwenen door de winning van grondstoffen en voedsel. Ons ecosysteem staat op de rand van de totale verwoesting. Momenteel is 70% van de vruchtbare bodem bezet. In totale gewicht van alle gewervelden op aarde neemt de veestapel 65% in, de mens 32% en andere gewervelde dieren 3%.

De bouwmeester vindt daarom dat het verdwijnen van ecosystemen en het tekort aan natuurgebieden het belangrijkste probleem is dat moet aangepakt worden. De natuur is bijna weg, zeker in Vlaanderen. Volgens de VN zou de planeet voor 50% uit natuurreservaat moeten bestaan. In de bebouwde gebieden zoals Vlaanderen zou een kwart (25%) van de oppervlakte natuur moeten zijn. In Vlaanderen zitten we amper aan 6%. Er is absoluut meer natuur in Vlaanderen nodig en gebieden waar we als mens uit wegblijven om ecosystemen en diersoorten in stand te houden. Met de bouwmeesterscans inventariseren we enerzijds gebieden waar we beter weg kunnen blijven en anderzijds bekijken hoe we de plekken organiseren waar we wel blijven. Door selectief te verdichten bijvoorbeeld.

Er is nood aan een ander landbouwmodel om de overdruk op onze ruimte en ecosystemen kleiner te maken. Landbouw wordt vandaag enkel als een economische activiteit gezien, die veel meer van onze grondstoffen en ruimte gebruikt dan nodig doordat het economische model gericht is op export en wereldhandel. Landbouw neemt 50% van de ruimte in in Vlaanderen en is goed voor amper 0,7% van ons Bruto Binnenlands Product (BBP). Een groot deel van het landbouwgebied moet omgezet worden naar natuur.

De economische groei is begrensd. Zoals Thomas Rau aangeeft, is er nood aan een dematerialisatie van de economie, waarbij niet meer het 'product' maar een 'dienst' geleverd wordt. Zie het voorbeeld van Philips dat niet langer lampen (product), maar licht (dienst) levert. Dat leidt tot een veel duurzamer grondstoffen- en materiaalgebruik. De producent haalt omzet uit het verkopen van het gebruik. Hoe minder materiaal hier voor nodig is, hoe groter de potentiële winstmarge. We hebben ook nood aan een dematerialisatie van onze voedselproductie, waarbij we niet betalen voor landbouwproducten, maar voor diensten die de boer levert.

De bebouwde ruimte zullen we moeten ontharden en ontsnipperen. Er is in Vlaanderen een overaanbod aan nog niet ontwikkelde woongebieden, bovendien vaak op slecht gelegen locaties. De venale waarde van die gronden zakt sowieso omwille van het overaanbod en de slechte ligging. Schrap dat aanbod en verdicht op goed bereikbare plekken in de kernen waar er ook op een kwalitatieve manier wat hoger gebouwd kan worden. De economische sector schreeuwt om meer ruimte voor bedrijventerreinen, maar 30% van de KMO's staat leeg...

Marc T'Syen (schepen gemeente Olen) wenst enkele kanttekeningen de plaatsen bij de analyse van de bouwmeester en de resultaten van de bouwmeesterscan voor zijn gemeente. Het ontbreekt het lokale bestuur aan instrumenten om de aanbeveling om slecht gelegen verspreide woning of industrie weg te nemen, te ontharden en om te zetten naar natuur. Er is daar vandaag helemaal geen juridisch of financieel kader voor. Gemeente Olen schrapte bv. reeds een aantal woonuitbreidingsgebieden, maar wordt nu geconfronteerd met een miljoenschadeclaim vanuit een projectontwikkelaar. Als de gemeente dat moet betalen, dan stopt het gewoon. Olen heeft daarnaast ook zeer veel verspreide woningen die liggen in het agrarisch gebied buiten de kernen. Dat zijn vaak verkavelingen van voor het gewestplan, waar zelfs nu nog onbebouwde loten liggen die verder bebouwd kunnen worden. Daar zou prioritair op ingegrepen moeten kunnen worden om verdere bebouwing van de open ruimte tegen te gaan. Hij merkt ook op dat als je de landbouw wilt hervormen, je ook de distributieketen zal moeten herbekijken. Hij stelt ook voor om aan natuur- en bosontwikkeling te doen zonder daarvoor landbouwgronden in te nemen. Hij denkt bv. dat er nog veel mogelijkheden zijn voor bosuitbreiding in de bestaande natuurgebieden.

Christophe Vandevoot (Departement Omgeving) onthoudt uit het verhaal van de bouwmeester dat het bijzonder belangrijk is om in te zetten op méér natuur en bos en het ontharden en ontsnipperen van open ruimte. De vraag stelt zich of de huidige inspanningen die daarvoor vandaag in de vallei van de Kleine Nete gebeuren wel ver genoeg gaan. De partners in het gebied zullen zich zeker verder moeten buigen over deze vraag. Hij maakt daarnaast de bedenking dat er wel een ruimtelijk beleid gevoerd kan worden om het bijkomend aanbod aan woongelegenheden op de juiste, goed gelegen locaties te voorzien en het nog-niet-ontwikkeld aanbod op slecht gelegen locaties te schrappen (wat o.a. in het RUP voor de vallei van de Kleine Nete op verschillende locaties gebeurt), maar dat de beleidsmakers vandaag geen antwoord hebben op de vraag hoe ze bestaande verspreid gelegen bebouwing op slecht gelegen locaties zouden kunnen laten verdwijnen. Dit zijn immers allemaal bestaande vergunde woningen waar mensen wonen die op zich geen vragende partij zijn om naar een kern te verhuizen. Leo Van Broeck ziet daarvoor mogelijkheden bij een aantal buitenlandse

voorbeelden rond coöperatief wonen waarbij men de waarde van zijn woning omzet in aandelen of bouw/woonrechten die men kan meenemen.

Mien Van Olmen bedankt in naam van de gouverneur (die de vergadering vroegtijdig moest verlaten) de Vlaamse Bouwmeester voor het komen brengen van zijn boeiende verhaal.

6. Varia

Er zijn geen varia punten.